

“BİREY ve TOPLUM”

SOSYAL BİLGİLER DERSİNİN BİZE KAZANDIRDIKLARI

Sosyal bilgiler dersi öğrencileri toplumsal hayata hazırlayıp onların sosyal yanını geliştiren bir ders olmasının yanında **tarih**, **coğrafya** ve **vatandaşlık** konularını da içerir.

1

Haklarımızı sorumluluklarımızı, özgürlüklerimizi öğreniriz.

Hap Bilgi: Haklarını, sorumluluklarını ve özgürlüklerini bilen ve bunları yeri zamanı geldiğinde kullanan kişilere **etkin vatandaş** denir.

2

Yaşadığımız coğrafyayı, çevremizi, ve dünyayı tanımamızı sağlar.

3

Geçmişimizi, tarihimizi, kültürümüzü öğreniriz.

4

Vatanını milletini seven, onların varlığı için çalışan bireyler oluruz.

5

İşbirliği, dayanışma gibi toplumsal yaşam öğelerini öğreniriz.

6

Toplumda çalışan ve üreten birer vatandaş olmamızı sağlar.

7

Toplum içinde daha sosyal ve uyumlu birer birey oluruz.

8

Toplumda yer alan bireylerin farklarını fark ederiz.

9

Demokrasi ve demokrasinin gereklerini öğreniriz.

10

Atatürk ilke ve inkılaplarını benimseriz.

DEVLETE KARŞI GÖREVLERİMİZ

1

Kanunlara uymak

2

Oy kullanmak

3

Vergi vermek

4

Askerlik yapmak

UNUTULMAZ ŞİFRE: Yukarıdaki cümlelerin baş harflerini birleştirdiğinizde karşınıza **K.O.V.A** çıkacaktır ☺

OLAYLARIN ÇOK BOYUTLULUĞU

OLAY NEDİR?

-İnsanları ilgilendiren birçok alanda meydana gelen oluşumlara **olay** denir.

-Bir ormanda çıkan **yangın** olaya örnektir.

-Yaşanan bir olayın ortaya çıkmasında **birden fazla sebep** bulunabilir. Ayrıca yaşanan olay **bir çok sonuçlar** ortaya çıkarabilir.

-**Trafik Kazası** bir olaydır. Trafik kazasının **birden çok sebebi** ve **sonucu** olabilir.

TRAFİK KAZASININ SEBEBLERİ

1. Aşırı hız
2. Alkollü araç kullanma
3. Dikkatsizlik
4. Trafik kurallarına uymama

TRAFİK KAZASININ SONUÇLARI

1. Öölüm
2. Yaralanma
3. Maddi hasar vb.

Hap Bilgi

-Bir olayın birden çok sebebinin ve sonucunun olmasına **olayların çok boyutluluğu** denir.

OLAYLARIN ÇOK BOYUTLULUĞUNUN ÖZELLİKLERİ

1.

Olayların birden çok sebebi ve sonucu olabilir

2.

Bir olaydan herkes aynı şekilde etkilenmez.

3.

Bir olayın sonucu başka bir olayın sebebi olabilir.

4.

Her olay bizi etkilemediği gibi görmediğimiz olaylarda bizi etkileyebilir.

BİREY-GRUP-KALABALIK KURUM-ROL-GÖREV-SORUMLULUK

Birey: Tek bir kişiyi tanımlamak için kullanılan bir sözcüktür.

&Toplum içinde her insan bir bireydir.

&Bir karınca topluluğunda her karıncada bir birey oluşturur.

Grup:

- İnsanlar belli bir amaç için bir araya gelir.
- Uzun süreli bir arada bulunurlar
- Bir araya gelen kişiler birbirlerini tanırlar

Hap Bilgi: İçinde yer aldığımız ilk grup ailemizdir.

&Türkiye A Milli Futbol Takımı bir gruptur.

&Okuldaki sınıfımız, satranç kulübü, tiyatro kulübü de birer gruptur.

Kalabalık:

- İnsanlar rastlantı sonucu bir araya gelirler
- Birbirlerini tanımazlar
- Kısa süreliğine bir arada bulunurlar

& Piknik yapanlar

&Otobüs bekleyenler.

&Pazar yerinde alışveriş yapanlar gibi.

Kurum: Belli bir amacı geliştirmek için, uzun süre varlığını devam ettiren gruplardır. Kurumlar uzun süreli bir amacı gerçekleştirmek için kurulurlar. Her kurumun oluşturulması, işleyiş ve faaliyetleri **belli kurallara ve yasalara uygun** olmak zorundadır.

Okul, belediyeler, Galatasaray, Fenerbahçe gibi kulüpler kaymakamlık, PTT, hastane birer kurumdur.

Sosyal Bilgiler Öğretmeniniz Oktay Gülmez

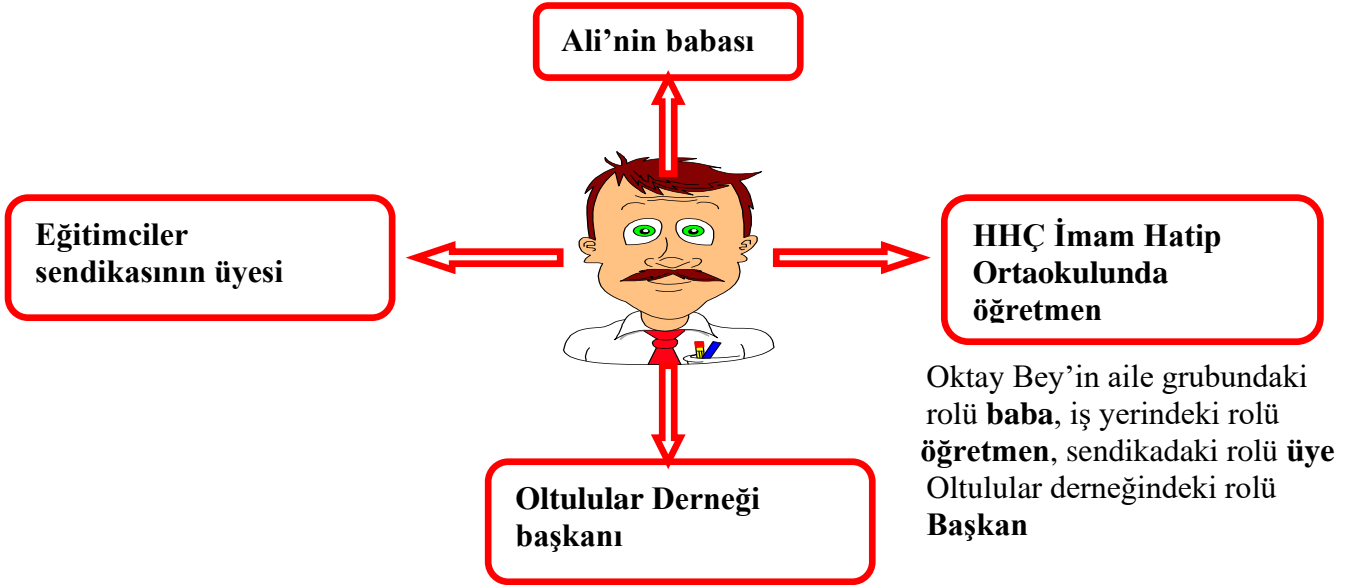
Rol: Bir grup etkinliğinde yer alan bireylerin üstlendikleri görevlere rol denir.

& Anne, baba, ağabey, abla gibi sözcükler aile içinde üstlenilen rolleri ifade eder.

& Futbol takımında kalecilik bir roldür.

& Öğretmenlik, okul müdürlüğü, sınıf başkanlığı da birer roldür.

Hap Bilgi: Bir kimse birden fazla grup içinde yer alabilir ve her grupta farklı roller üstlenebilir.

Görev: Bir grup içinde yer alan bireylerinin rollerinin gereğini yerine getirmek zorunluluğudur.

& Anne ve babanın ailenin geçimini sağlamak ve çocuklara bakmak zorunda olması.

& Öğrencinin okula gitmek ve ödevlerini yapmak zorunda olması.

& Futbol takımında kalecinin gol yememek için çalışması birer görevdir.

Hap Bilgi: Her birey grup içinde üstlendiği rolünün gereği olan görevini yaparken sorumluluk bilinciyle hareket etmelidir. Grup içinde yer alan kişilerin sorumluluklarının gereğini yerine getirmemesi grubun başarısını azaltır. amaca ulaşmasını engeller.

Sorumluluk: Grup içinde görevini yapan kişinin yaptığı işlerin sonucunu üstlenmesidir. Yani aldığımız görevleri hakkıyla yerine getirebilmektir.

& Okula zamanında gelip, derslere zamanında giren bir öğrenci sorumluluğunu hakkıyla yerine getirmiş olur.

& Hiçbir neden olmadan izinsiz olarak derse girmek ise sorumsuz davranmak olarak kabul edilir.

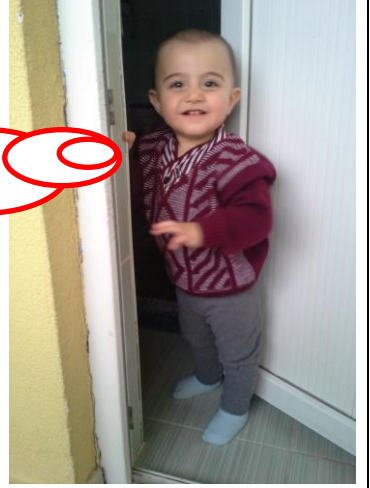
HAKLARIM VE SORUMLULUKLARIM

Haklar ve sorumluluklar birbirinin tamamlayıcısıdır.

Hak: Sahip olduğumuz ve kanunlarla güvence altına alınan şeylere denir.

Örnek: Oyun oynamak bir hak olabilir; fakat başkalarını rahatsız etmeden oynamakta bir sorumluluktur.

- Yaşama hakkım var.
- Bana karşı ayrımcılık yapılamaz
- İşkence yapılamaz.
- Görüş ve düşüncelerimi açıklayabilirim.
- Bilgi almak hakkım var.
- Eğitim ve sosyal güvenlik haklarım var
- Düşünce, din ve vicdan özgürlüğüne sahibim
- Özel yaşamım her zaman gizlidir.

Hap Bilgi:

- Yaşama hakkı anne karnındayken başlar.
- Yaşama hakkımız olmadan diğer haklarımızın hiçbirini kullanamayız.

SORUMLULUKLARIM

Hepimizin rolleri gereği yerine getirmesi gereken sorumluluklar vardır. Aşağıda belirtilen yerlerde sorumluluklarınızın neler olduğunu düşünüp bunlardan üçer tanesini yazınız.

Evdeki sorumluluklarım;;

- 1-.....
- 2-.....
- 3-.....

Sokaktaki sorumluluklarım;

- 1-.....
- 2-.....
- 3-.....

Sokaktaki sorumluluklar;

- 1-.....
- 2-.....
- 3-.....

Yukarıda belirttiğiniz sorumluluklarınız arasında ne gibi benzerlikler vardır?

.....

.....

.....

Sorumluluklarımız arasında yerine getiremedikleriniz var mı? Neden?

.....

.....

.....

Sorumluluklarınızı yerine getirmediğinizde ne gibi sonuçlarla karşılaşyorsunuz?

.....

.....

.....

SORUMLULUK SÖZLEŞMEM

- Bana göre sorumluluk; .....
- Çevremde daha sorumlu bir insan olmak ve sorumluluk sahibi olduğumu göstermek için şunları yapacağım: .....
- Ailemde daha sorumlu bir insan olmak için şunları yapacağım: .....
- Okulumda daha sorumlu bir insan olmak için şunları yapacağım: .....
- Başkalarına sorumluluk bilincini kazandırmak için şunları yapacağım: .....
- Eğer sorumluluklarımı yerine getirmezsem şu sonuçlarına katlanacağım: .....

HİKAYE TAMAMLIYORUM

Elifler iki kardeştiler. Küçük kardeşi Fatih beş, Elif ise on bir yaşındaydı. Evde Fatih ile ilgilenme sorumluluğu Elif'e verilmişti. Ama Elif bu iş bölümü ve sorumluluk işini hiç sevmemişti.

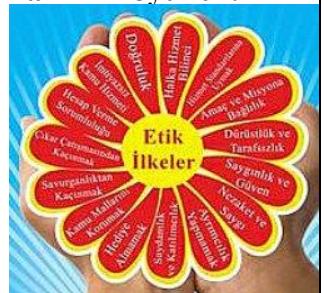
O gün annesi Elif'e markete gidip geleceğini söyleyerek çıktı. Fatih oyuncaklarıyla, Elif te bilgisayarla oynuyordu. Elif sokakta oynayan arkadaşlarının sesini duymuştu. Pencereden sokaktaki arkadaşlarına baktı.

Fatih oyuncaklarıyla oynarken, gidip beş dakika oynasa ne olurdu sanki? Hemen ayakkabılarını giydi. Dışarı çıktı.

Elif o günden sonra sorumluluklarını hiç aksatmadı. Bu olay ona iyi bir ders olmuştu.

Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" koyunuz.

- 1- ( ) Kırmızı ışıktaki bekleyen yayalar gruba örnektir.
- 2- ( ) Pazarda alışveriş yapan insanlar kalabalığa örnektir.
- 3- ( ) Ailede huzurlu bir yaşam için herkes sorumluluğunu yerine getirmelidir.
- 4- ( ) Birey olarak farklı rollere sahip olabiliriz.
- 5- ( ) Özel yaşamın gizliliği çocuk hakları içerisinde yer alır.
- 6- ( ) Çocuk hakları, insan haklarının bir parçası değildir.
- 7- ( ) Okulda bireyler arasında iş bölümü bulunmamaktadır.
- 8- ( ) Yaşamımızda kurallara uyma sorumluluğumuz vardır.

9-( ) Sorumluluklarımızı yerine getirirken takım çalışması ve iş birliğinden yararlanmayız.

& Sorumluluk	& İş bölümü	& Hak	& Kurum	& Rol
& Grup	& Aile	& Haklar	& Sorumluluklar	
& Kulüpler	& Derslerimize	& Doğuştan	& Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde	

Noktalı yerlere yukarıda verilen sözcüklerden uygun olanını yazarak cümleleri tamamlayınız.

& Ailedeki bireyler ..... sahibi olursa daha mutlu ve düzenli bir yaşam gerçekleşir.

& İçinde bulunduğumuz gruplarda üstlendiğimiz görevlere ..... denir.

& Ailede ve okuldaki bireyler arasında ..... olmalıdır.

& Oyun oynamak çocuklar için bir .....tır.

& İnsanlar doğduğu andan itibaren kendilerini bir..... içinde bulurlar.

& Okuldaki sorumluluklarımızın başında ..... çalışmak gelir.

& Çocukların hakları, Çocuk Haklarına dair ..... belirtilmiştir.

& Yaşama hakkımız.....başlar.

Sosyal Bilgiler Öğretmeniniz Oktay Gülmez